

**Práva (ne)fajčiarov**

Rozčuľuje vás, že na autobusovej zastávke váš čakajúci sused...

strana 3

**Výstup na Salatín**

Sobota 22. júna 2002 nás po výdatnej nočnej búrke prebudila...

strana 4

**Bolest'**

Asi sa nenájde na svete človek, ktorý by aspoň raz v živote nepocítil...

strana 7

# ŠTIAVNICKÉ TO I TO

Časopis obce Liptovská Štiavnica

Ročník II, Číslo 5

1. júl 2002

nepredajné

## Editoriál

*Katarína Kačalková*

Milí čitatelia.

A opäť je tu ten čas. Pre deti vytúžený čas prázdnin, pre dospelých - konečne dovolenka a pre tých starších možno len neznesiteľné horúčavy. Áno, leto dostalo už mnoho prívlastkov, ktoré však majú jeden spoločný menovateľ: pohodu, pokoj, relax a oddych. Nie že by práca pre nás prestala existovať, práve naopak, domy, polia, či sená, to všetko si žiada svoje. Ale ľudská bytosť je už raz taká.

Teplé slnečné dni v nás vyvolávajú akúsi príjemnejšiu náladu, alebo vylúdia úsmev na tvári a možno podvedome zatúžime "odložiť si" a "ušetriť si" z tohto pokladu na horšie časy. Niekedy by však stačilo len si uvedomiť, že tú pohodu a pokoj vytvárame okolo seba a v medziľudských vzťahoch my - ľudia a že vlastne vôbec nezáleží na tom, či sa ten-ktorý deň v počasi vydarí alebo nie. A tak hoci ešte nevieme, aké bude to tohtoročné leto, jedno je isté - určite bude stále "vyjasnené", ak budeme nosiť slnko vo svojej duši. A ja Vám to všetkým z celého srdca želám.

## Jún mesiac poľovníctva a ochrany prírody

Mesiac poľovníctva a ochrany prírody - aj také označenie má jún. Jeho základnou úlohou je vytvárať kladný vzťah ľudí k prírode nielen u dospelých, ale hlavne u mládeže. Má nezastupiteľné miesto pri ochrane životného prostredia. Pripomeňme si že práve teraz je obdobie, keď prichádza na svet nové potomstvo väčšiny z druhov u nás žijúcich zvierat a preto sú oveľa citlivejšie na prítomnosť človeka.

Slnko a pekné počasie láka ľudí do prírody, škoda len, že sa v nej všetci

*Pokr. na str. 4*

## Zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva

ktoré sa zišlo 19.3.2002, aby prerokovalo:

1. Pozemkovú reformu (komasáciu) obce Liptovská Štiavnica. Zasadnutia OZ sa zúčastnila vedúca odboru PPLH Okresného úradu v Ružomberku Ing. Jurčová, ktorá poslancom podrobne vysvetlila danú problematiku. Financovanie komasácie by bolo z podporných prostriedkov EF SAPART. Predpokladané náklady sa odhadujú na 500 000 Sk. K začatiu prác je potrebných 50 % súhlasných podpisov všetkých známych vlastníkov pozemkov. Poslanci rozhodli, že vlastníkov pozemkov v extraviláne treba podrobne informo-

vať na verejnom hovore, ktorý by sa uskutočnil dňa 3. mája 2002 o 17:00 h v zasadačke Kultúrneho domu v Lipt. Štiavnici. Verejný hovor sa konal v stanovenom termíne za účasti 65 vlastníkov pozemkov. Vlastníci pozemkov vyjadrili svoje stanovisko podpismi, ktoré zabezpečí OÚ v Ružomberku, odbor PPLH.

2. Pokračovaní plynofikácie obce. Starosta obce informoval poslancov o ukončení plynofikácie v lokalite Močiar v nákladoch 156 601,50 Sk z finančných prostriedkov obce. T. č. prebieha kolaudačné konanie. Po vydaní kolaudačného rozhodnutia budú finančné prostriedky

obci vrátené SPP, a. s. Žilina. Plynofikácia obce by mala pokračovať IV. etapou. Je potrebné dobudovať plynovod, aj za finančné prostriedky obce, od ZŠ po súpisné číslo 135, aby sa v roku 2003 mohli pristúpiť k asfaltovaniu štátnej komunikácie od otočky autobusu v strede obce smerom na začiatok obce. Uvedená štátna komunikácia je po budovaní kanalizácie a plynovodu vo veľmi zlom stave a nakoľko je to jediná prístupová komunikácia do obce, je potrebné vykonať nové asfaltovanie. Poslanci hlasovaním schválili uvedený návrh.

3. Pracovný poriadok pracovníkov obce

# Zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva

Liptovská Štiavnica. Od 1.4.2002 nadobúda účinnosť zák. č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce. Z uvedeného dôvodu je potrebné zrušiť doteraz platný Pracovný poriadok pracovníkov obce Lipt. Štiavnica a zároveň bol prednesený návrh nového pracovného poriadku.

4. Poriadok odmeňovania pracovníkov obce Liptovská Štiavnica. Od 1.4.2002 nadobudol účinnosť zák. č. 313/2001 Z. z. o verejnej službe. Tento zákon upravuje verejnú službu a pracovnoprávne vzťahy zamestnancov pri vykonávaní verejnej služby k zamestnávateľovi, ktorým je obec. Z dôvodu, že pracovníci obce budú odmeňovaní podľa tohto zákona, je potrebné zrušiť doteraz platný poriadok odmeňovania a prijať nový v súlade so zákonom o verejnej službe.

5. Verejnoprospešné práce v obci. Do konania obecného zastupiteľstva obec zamestnávala troch pracovníkov VPP. Nakoľko obec potrebuje v letných mesiacoch zabezpečiť viaceré udržiavacie práce na verejných priestranstvách, bolo navrhnuté zvýšiť počet pracovníkov VPP o troch zamestnancov.

6. Rekonštrukcia budovy obecného úradu. V mesiaci máj 2002 prebehla rekonštrukcia budovy obecného úradu. Došlo k výmene okien a vchodových dvier firmou ALUSTAV Ružomberok v celkových nákladoch 154 858 Sk. Vybudovalo sa plynové kúrenie budovy obecného úradu firmou

DRAPÁČ Ružomberok v celkových nákladoch 122 684 Sk. Došlo k vymaľovaniu všetkých vnútorných priestorov budovy obecného úradu v celkových nákladoch 17 325 Sk. V súčasnosti obecný úrad zabezpečuje všetku svoju činnosť. Touto cestou sa chcem ako starosta obce poďakovať občanom za pochopenie a trpezlivosť počas rekonštrukcie budovy obecného úradu, kedy bolo potrebné niektoré žiadosti občanov presunúť na neskorší termín.

**OZ sa zišlo 23.5.2002, aby prerokovalo:**

1. IV. etapu plynifikácie obce. V súčasnosti obec zrealizovala časť IV. etapy z finančných prostriedkov obce v celkových nákladoch 510 624 Sk. Na dokončenie IV. etapy a následnú kolaudáciu je potrebné dobudovať úsek od súpisného čísla 135 (Ing. Podhorec) po súpisné číslo 141 (Švajleninová Viera) v celkových nákladoch 120 000 Sk. Obec Lipt. Štiavnica podala na rok 2002 dve žiadosti a to na ŠF ŽP SR a tiež na Vyšší územný celok Žilina. Do súčasného dňa obec neobdržala žiadne finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu, preto aj dokončenie IV. etapy poslanci odsunuli na neskorší termín. Čo sa týka plynifikácie novej ulice - V. etapa, poslanci rozhodli, že pokračovať sa bude až po obdržaní finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu.

**Na tomto mieste chcem požiadať občanov bývajúcich v úseku od Ing. Tholta (začiatok obce) po Víta Balku**

**(otočka autobusu v strede obce), ktorí majú pred svojimi nehnuteľnosťami uložené kanalizačné a plynové potrubie, na poslednú možnosť napojiť sa na jestvujúce inžinierske siete do konca septembra 2002. Po tomto termíne si obec vyhradzuje právo, nedovoliť ďalšiu rozkopávku komunikácie, pretože je potrebné, aby počas zimy a jarných mesiacov došlo k zhutneniu prekopov tak, že sa v mesiacoch jún a júl 2003 začne s asfaltovaním komunikácie. Po zaasfaltovaní komunikácie nebude vydané rozhodnutie na rozkopávku komunikácie na obdobie 5 rokov.**

**Žiadam občanov, aby zväžili možnosť napojenia sa na jestvujúcu kanalizáciu a plynovod, a tak predišli zbytočným komplikáciám.**

2. Divadelné predstavenie. Ochoťnícke divadlo Hubová ponúkla zahrať v obci divadelné predstavenie. Poslanci odporučili objednať divadelné predstavenie na prvý septembrový týždeň 2002.

3. Územný plán obce. Starosta obce predniesol návrh na dopracovanie územného plánu obce rozšíreného o lokalitu Klučiny, kde sa plánuje individuálna bytová výstavba. Bez platného územného plánu obec nie je možné rozšíriť intravilán obce, preto je potrebné rozpracovaný územný plán obce dokončiť. Dokončenie územného plánu však stojí nemalé finančné prostriedky, ktoré chce obec združiť v pomere

10 % obec a 90 % právnická osoba. Poslanci schválili združené prostriedky použiť na základe notárskej zápisnice.

4. Opílenie stromov. Poslanci OZ prijali uznesenie, v ktorom doporučujú starostovi obce osloviť firmu, ktorá zabezpečuje opílenie stromov. Je potrebné orezať a vypíliť suché konáre na stromov v lokalite Močiar, Potraviny Jednota a miestny cintorín.

5. Predĺženie verejného osvetlenia v obci. Verejné osvetlenie v obci bolo predĺžené od p. Kubovčika Vladimíra po Kováčika Vladimíra. Predĺženie vykonali pracovníci SEZ Ružomberok.

6. Interpelácie poslancov: Poslanci OZ predniesli svoje postrehy z diania v obci:

- Do našich dolín občania vo veľkom množstve vyvážajú zbytky kostier z hovädzieho dobytku. Prečo sa to stáva v roku 2002, keď obec zabezpečuje vývoz TKO všetkým občanom za rovnaký miestny poplatok? Je predsa jednoduchšie tieto zbytky, ako aj iný druh odpadu, umiestniť buď do veľkoplošného kontajnera alebo do smetnej nádoby. Týmto konaním znečisťujeme svoje životné prostredie, našej doliny.

- Premostenie potoka na miestnom rybníku pomocou betónovej rúry.

- Neudržiavané chodníky na miestnom cintoríne. Pracovníci VPP začnú pracovať na miestnom cintoríne, doposiaľ pracovali na rekonštrukcii budovy OcÚ.

# Práva (ne)fajčiarov

*Katarína Kačalková*

Rozčulí vás, že na autobusovej zastávke váš čakajúci sused fajčí jednu od druhej a vôbec mu nevadí, že s vanúcim vetrom "to všetko" ide na vás? Že pridete do areálu nemocnice a pacienti, ktorí tu hľadajú stratené zdravie, veselo postávajú okolo smetných košov pri lavičkách a fajčia? Že len čo vojdete do foyeru kultúrno-spoločenských miestností, ihneď zacítite, že tabakový priemysel určite neskrachuje?

A teraz obráťme list... Rozčulí vás, že pomaly už ani na lavičke v parku si nemôžete vychutnať cigaretku? Že na pracovnej porade si nesmiete zapáliť, keď že vám bez toho "nemyslí"? Že ešte aj celé pracoviská sa zriaďujú nefajčiarske a ak tam chcete pracovať, musíte jednoducho prestať fajčiť?

Takto by sme mohli pokračovať donekonečna. Je to večne trvajúci duel, v ktorom (ako to tak vyzerá) niet víťaza. Nie je žiadnym tajomstvom, že vyspelé krajiny sveta dávno pochopili, že takýto závažný fenomén, akým fajčenie nesporne je, vyžaduje aspoň

akú-takú právnu úpravu, ktorou by sa vymedzil určitý rámec ochrany nefajčiarov a skorigovalo počínanie fajčiarov. Slovenská republika takýto zákon prijala začiatkom roka 1997, s účinnosťou od 1. júla 1997. Z rôznych strán sa ozývajú pochybnosti o jeho fundovanosti... Nie je však našou úlohou hodnotiť ho. V každom prípade je platný a tak si povedzme, ako upravuje túto problematiku.

Je nutné skonštatovať, že jednoznačne je zakázané fajčiť v prostriedkoch verejnej hromadnej dopravy osôb, ale tak isto v čakárňach a prístreškoch na zastávkach a na perónoch. Taktiež je zakázané fajčiť v pracovných miestnostiach, kde sú účinkom fajčenia vystavení aj nefajčiari. Rovnako v zdravotníckych zariadeniach, predškolských a kultúrnych zariadeniach, v uzavretých športových priestoroch. Vo všetkých týchto zariadeniach však zákon pripúšťa výnimku - fajčiť je dovolené vo vyhradených priestoroch, ktoré sú určené na tento účel - vo fajčiarnach. Osobitnú kapitolu tvorí fajčenie v stravovacích zariadeniach. Tam, kde nie je

stavebne oddelená časť pre fajčiarov od časti pre nefajčiarov, je zakázané fajčiť v čase určom na výdaj raňajok, obedov a večerí. V cukrárňach a priestoroch rýchleho stravovania je celkom zakázané fajčiť. V reštauráciách, kde sa podáva jedlo, musí byť aspoň 50 percent priestoru vyhradeného pre nefajčiarov. Prevádzkovatelia týchto zariadení sú povinní viditeľne označiť priestor, ktorý je vyhradený pre nefajčiarov. Tento musí mať primerané vetranie (ventiláciu). Obce majú právomoc vo svojich územných obvodech všeobecne záväzným nariadením obmedziť alebo zakázať používanie tabakových výrobkov aj v iných verejne prístupných priestoroch.

Zákon upravuje aj predaj tabakových výrobkov v jednotlivých predajniach. V špecializovaných predajniach potravín (chlieb-pečivo, mäso-údeniny a pod.) a v predajniach so sortimentom tovaru určeným pre deti a mládež je zakázaný predaj tabakových výrobkov. V predajniach, kde sa tabakové výrobky predávajú, musí byť uverejnený oznam, že tieto sa nepredávajú osobám

mladším ako 18 rokov. Predávajúci je povinný odprieť ich predaj osobe, o ktorej má pochybnosti, či spĺňa podmienku veku. V ostatných predajniach, ako sú najmä novinové stánky, špecializované oddelenia obchodných domov, predajne so zmiešaným tovarom, kaviarne, pivárne a bary, je predaj tabakových výrobkov povolený.

Každé balenie tabakových výrobkov a tabaku musí mať varovné označenie o škodlivosti fajčenia umiestnené na dobre viditeľnom mieste.

Za nedodržanie ustanovení tohto zákona sú vybrané kontrolné orgány oprávnené ukladať pokuty. Fyzickým osobám do 500,- Sk, právnickým osobám od 500,- Sk do 100 000,- Sk, výrobcom a dovozcom pri veľkoobchodnej činnosti od 50 000,- Sk do 5 000 000,- Sk.

Fajčenie bolo a asi ešte dlho bude každodennou súčasťou nášho života, či už sme fajčiari aktívni, alebo pasívni. Najdôležitejšou vlastnosťou v týchto prípadoch zostáva tolerancia a to fajčiarov voči nefajčiarom. Akokoľvek sa to niekomu nepáči - za to, že si ničím zdravie ja, nemusím ho ničím tým druhým.

## Pútnický zájazd do Krakova

*Katarína Kačalková*

16. mája 2002 sa niekoľko obyvateľov našej obce zúčastnilo pútnického zájazdu do Krakova. Naším cieľom bolo Sanktuárium Božieho Milosrdenstva, ktoré sa nachádza v kláštornom komplexe v centre Krakova. Na tomto mieste začala sv. Sestra Faustína Kowalská šíriť úctu k Božiemu Milosrdenstvu. V Sanktuáriu sa

nachádzajú jej relikvie. V podzemnej kaplnke slúžil vdp. Mikulec sv. omšu, ktorú obetoval na všetky úmysly, s ktorými sme putovali na toto sväté miesto. V priestoroch kláštorného komplexu je (takmer pred dokončením) postavený nový veľký kostol, ktorý by mal vysvätiť sv. Otec už pri najbližšej návšteve Poľska. Po odchode z kláštorného komplexu sme si prezreli Ma-

riánske námestie v Krakove. Na spiatocnej ceste sme pokračovali v našej púti na Zsebrydowskej kalvarii. Aj toto miesto má navštíviť sv. Otec pri spomínanej návšteve. Pred nádherným chrámom, ktorý sa nachádza pod kalváriou, je umiestnená socha sv. Otca v životnej veľkosti. Cestou späť sme ďalej prechádzali cez Wadowice - rodné mesto pápeža.

Chcela by som sa poďakovať našim skvelým sprievodcom - Ing. Stopkovi a vdp. Mikulcovi, ale taktiež všetkým účastníkom zájazdu. Sú dôkazom toho, že aj v dnešných časoch existuje v ľuďoch hlad po hodnotách trvalých. Naozaj sa oplatí aspoň raz za čas navštíviť miesta, kde sa "lieči" duša a naberá novú silu do kolotoča všedných dní...

# O päť minút dvanásť!

*Ladislav Slanica*

Nie, žiadne obavy! Nebudem písať o politike. Vypožičal som si len názov známej televíznej relácie, ktorú, akoko, zvykneme sledovať v nedeľu pred dvanástou hodinou. Mne v tomto prípade ide o niečo celkom iné, aj keď nemožno jednoznačne tvrdiť, že tu nejde o trošku politiky.

Naším spoluobčanom je známe, písali sme o tom už aj na stránkach "Štiavnického to i to", že na majetkové vysporiadanie nehnuteľností pôvodný zákon stanovil konečný termín rok 2000. Vedeli sme vtedy a poznatky to dnes potvrdzujú, že to bol termín nepremyslený a nedomyšlený, stanovený zákonom, u ktorého už pri zverejnení v zbierke zákonov bolo mnohým, ktorí predmetnú problematiku poznajú, jasné, že tento termín je nereálny. Odbory Okresného úradu, pozemkový a vtedy ešte aj katastrálny, súbežne pracovali aj na iných úlohách a neboli schopné vybavovať

a poskytovať urýchlene potrebné podklady pre súdy a notárske úrady tak, aby všetko to, čo sa za desiatky rokov nahromadilo ako nevysporiadané dedičstvá nehnuteľností, bolo možné dať do súladu so súčasným právnym stavom.

Vieme, že v našej obci Liptovskej Štiavnici bol vykonaný zjednodušený register pôvodného stavu nehnuteľností, ktorý sa týkal predovšetkým nehnuteľností v extraviláne, teda mimo zástavbovej časti obce a následne ROEP- register obnovenej evidencie pôdy. Obe tieto akcie Štiavničanom a vlastníkom nehnuteľností v katastrálnom území Lipt. Štiavnice, snahu o majetkové vysporiadanie do určitej miery skomplikovali. Jednak to bolo tým, že na Katastrálnom úrade bolo zastavené na pomerne dlhú dobu vydávanie dokladov týkajúcich sa katastrálneho územia Lipt. Štiavnice, ale aj tým, že mnohí spoluobčania sa dozvedeli, že majú právne nevysporiadané majetkové vzťahy, bolo po-

trebné konať, čo však blokovanie Katastrálneho úradu neumožňovalo. Toto všetko bolo a nič na veci nemení, že už spomenutý zákon, ktorý stanovoval termín majetkových vysporiadaní do roku 2000 bol novelizovaný a termín predĺžený do konca roka 2005.

Mnohí si azda povedia, tak čo, ešte je času! Pozor! Je to mylný názor. V skutočnosti je "o päť minút dvanásť"! Teoreticky máme pred sebou dva a pol roka. Chcem zdôrazniť, že je to skutočne len teoreticky. Keď všetky tie úkony, ktoré je potrebné v záujme veci vykonať, usporiadame vedľa seba, prideme ku záveru, že je skutočne o päť minút dvanásť, teda najvyšší čas začať vo veci konať bez ďalších odkladov. Je potrebné si uvedomiť, že na žiadnom úrade nečakajú len na nás. Je potrebné počítať s tým, že s približovaním sa konečného stanoveného termínu, teda roka 2005, bude u všetkých účastníkov konaní pribúdať nervozita a to tak u možných dedičov, ako aj na úradoch. Dá

sa predpokladať, že úrady, katastrálne, súdy i notariáty, budú v poslednom roku stanoveného termínu zavalené požiadavkami o doklady a návrhmi na dedičské konania od tých dedičov, ktorí spoliehali na to, že času je stále dosť a nechceli pripustiť, že je najvyšší čas konať.

Nepredpokladáme, že by zákon bol opätovne novelizovaný. Preto je potrebné, aby každý dedič, ktorému nie je ľahostajné vlastníctvo nehnuteľností urobil v zostávajúcom čase všetko preto, aby nadobudol doklad o dedičstve formou dodatočného dedičského konania v tých prípadoch, kde dedičské konania už prebehli a niektoré nehnuteľnosti neboli v nich zahrnuté, prípadne aj tam, kde sa dedičské konania neuskutočnili pre údajnú bezmajetnosť a vo výstupoch ZRPS je preukázané vlastníctvo po právnych predchodcoch.

Všetkým možným dedičom zostáva len jedna možnosť, jedna cesta a to vo veci konať. To preto, lebo je o päť minút dvanásť!

*Pokr. zo str. 1*

nesprávajú šetrne a ohľaduplne. Bolo by dobré zamyslieť sa nad tým, že aj človek je jej súčasťou a uvedomiť si, k čomu to zaväzuje.

Predovšetkým v tomto období by sme sa mali snažiť, aby zver mala pokoj pri hniezdení, rodení. Nemali by sme ju rušiť hlučným správaním sa. Neznečisťujme životné prostredie odpadkami. Príroda sa dokáže odvdáčiť tým, že nám poskytne dostatok pokoja a možnosti načerpať pozitívnej energie, ktoré v tomto pretechnizovanom svete všetci potrebujeme a aj vyhladáваме.

Podporte našu snahu, aby sme pre budúce generácie zachovali naše poľovné revíry aspoň v takom stave, v akom sú v súčasnosti.

*členovia PZ Salatín  
Liptovská Štiavnica*

## Výstup na Salatín

*J. Džuková, M. Grafová*

Sobota 22. júna 2002 nás po výdatnej nočnej búrke prebudila rozpačitým ránom. Aj napriek tomu sa mnohí turisticky vyparádili a zišli sa pred zvonnicou o plánovanej pol siedmej. Hneď zrána nás zvečnil fotograf. Čerstvých, mnohých ešte usmiatych, netušiacich, čo ich v ten deň čaká.

V dobrej nálade sme nastúpili do Avie, ktorá nás odviezla až po chatu Jágerku. Prvý úsek cesty, napriek hrboľom, bol teda vcelku príjemný a prvé otlaky mali len niektorí tam, kde sa nohy končia hrubšou časťou pripojené k telu.

Výkročili sme s elánom a prvé kilometre cesty sa veselo míňali. Za-

stavenie a oddych pri "zl'aboch" bol príjemný. Posilnili sme sa, pokochali prvým výhľadom a zakrátko vydali na ďalšiu púť. Nasledovalo stúpanie, stúpanie a ešte stúpanie, prudké, skoro nekonečné, ktoré mnohým poriadne ubralo sil. Odmena bola patričná - nádherný pohľad na Fričove skaly a slnkom zaliaty Salatín, ktorý sa pyšne týčil pred nami. Stál tam majestátne ako stáročia pred tým a tí, ktorí ho uzreli prvýkrát si položili otázku: "To mám vyliezť až na ten vrchol?" Nebojácne sme sa teda vydali ďalej, posilnení kalíškom ohnivej vody, pripravení zdolať najťažší úsek. Krátky traverz lúkami, úzky chodník, poprerastaný koreňmi stromov, koso-drevina sprava - zl'ava. Bolo mi ľúto

*Pokr. na str. 5*

# Deň matiek

Jana Džuková

Stalo sa už peknou tradíciou, že si druhú májovú nedeľu pripomíname Deň matiek a my v ten deň venujeme viac pozornosti našim mamám, mamkám mamulienkam. Bytosti, ktorá je každému z nás najdrahšia. O to viac si to uvedomíme, keď tú najdrahšiu bytosť stratíme...

Tento rok sme si sviatok o týždeň "posunuli", ale nič to nezmenilo na tom, že nedeľa 19. mája 2002 patrila našim mamičkám.

Už niekoľko týždňov pred dňom "D" boli prípravy v pl-

nom prúde. Deti usilovne nacvičovali dramatizáciu "Zlatý kvet" o chlapcovi, ktorý zachránil svoju chorú mamičku, veselo zvrátili valaškami ako malí Jánošíkovci, nacvičili Čimove pytačky, predviedli svoje gymnastické umenie aj ľudobno-pohybové pásmo ľudových piesní! Celý program sme ukončili piesňou "Najkrajšie slovo". Po ňom deti obdarovali mamičky kvietkom z lásky a všetky ženy v sále vlastnoručne upečenými medovníkovými srdiečkami.

Program s deťmi nacvičovali pani učiteľky Grafová, Vlnieš-



ková, Džuková, ale poďakovanie patrí aj obetavým mamičkám pani K. Kostolnej a M. Kubalovej, ktoré svoj voľný čas venovali nácviku s deťmi.

Dúfam, že kytička pre ma-

mičky, uvitá z nášho programu, sa všetkým páčila a ostáva už len dúfať, že v našich srdciach bude pre ne dosť lásky aj vo všedný deň.

## Školský výlet

Elena Vlniešková

7. jún 2002 - šťastný deň všetkých školákov. Koná sa predsa koncoročný výlet. Trasa - Betliar, Krásna Hôrka. Všetci sme sa naň veľmi tešili. Aké bolo však naše prekvapenie, keď sme sa namiesto do slnečného rána zobudili do nepríjemného, upršaného. Neubralo nám to na náladu a netrpezlivo, vybavení dáždnikmi a plnými taškami všakových dobrôt sme čakali na príchod autobusu.

Konečne sme sa dočkali, nastúpili, usadili, zakývali a plní očakávania vyštartovali. Celou cestou vyslovene lialo, ale deti sa veselo zabávali. Konečne sme sa ocitli v Betliari. Prestalo pršať, všetci si vydýchli, povystierali stuhnuté kosti, občerstvili sa a poprechádzali nádherným zámocným parkom. Obhliadka starobylého, novozreňovaného zámku bola úžasná a poučná zároveň. Všetci obdivovali "zlaté ruky" dávnych remeselníkov.

Po dvoch hodinách strávených v Betliari sme sa presunuli na hrad Krásna Hôrka, kde sme sa tiež nadchýnali zručnosťou, nápaditosťou a krásou výtvorov ušlých generácií. Po hodnotnej prehliadke si prišli na svoje aj deti. Na lúke pod hradom boli lákavo rozostavené kolotoče a strelnica a tie dostali prednosť pred obhliadkou neďalekého Mauzólea. Nikomu nevedal dážď ani pri vysokých cenách, korunky bolo treba minúť, najmä keď na "takej" húsenkovej dráhe sme sa ešte neviezli.

Dažďových kvapiek pribúdalo, peňaženky sa vyprázdňovali, čas pokročil, bolo treba poberať sa domov. Aj tak sme sa zdržali dlhšie ako sme plánovali a rodičia dozadujúci sa svojich ratolestí už netrpezlivo a možno aj s obavami prezváňali na mobily, kde sme.

Cestou domov opäť lialo, ale nálada bola výborná. Spokojní, plní krásnych zážitkov, bez nehody sme sa večer vrátili domov.



Pokr. zo str. 4

hlavne dobre urastených, ktorí tento úsek zdolávali takmer kolenačky. (Najvyšší čas spriechodniť túto časť turistickej cesty. Dobrovoľníci sa môžu prihlásiť na Obecnom úrade v Liptovskej Štiavnici.)

Keď sa zdalo, že kosodrevina je nekonečná a chodník nemá konca, vtedy som ho zbadala aj ja - vrchol a nádherný výhľad všade tam, kde len oko dovidelo. Šťastní, prepotení do nitky, sme si zaspievali slovenskú hymnu, odfotili sa na pamiatku, zapísali do knihy, kde pribudlo 43 mien a posilnili. Po oddychu nasledovala cesta dolu, pre niektorých horšia, ako tá na vrchol, sťažená stupňujúcou sa páľavou, pred ktorou nebolo úniku ani pod ko-

runami stromov. Traverz na Bohúňovo vyvolával v niektorých žalúdkoch riadne chvenie, ktoré završila žihľava siahajúca do pol pása. Občerstvení vodou z lesnej studničky, sme sa pomaličky, cestami, nestami blížili k domovu. Vyčerpaných, ale spokojných nás na poslednom úseku cesty od horárne na školské ihrisko odviezla Avia. Tu nás už čakal znamenitý guláš osvedčeného kuchára Janka Ondrejku.

Aj keď výstup bol náročný mnohí, ktorí ho absolvovali prvýkrát, sa znovu na Salatin vrátia a pekná tradícia, pochádzajúca z nápadu pána starostu D. Lauku a pána A. Slanicya pri príležitosti 700. výročia obce, ostane zachovaná.

# Plavecký

Mária Grafová

Medzi základné zručnosti, ktoré by mal zvládnuť každý, komu to zdravotný stav aspoň trochu dovoľuje, patrí plavecká zručnosť. Naším žiakom poskytujeme možnosť túto zručnosť získať pravidelne každý druhý rok a to absolvovaním plaveckého kurzu na krytej plavárni v Ružomberku. Záleží len od rodičov, či umožnia deťom využiť túto možnosť. Poplatok za 10 dňový výcvik je 500,- Sk, polovičku z toho hradíme z prostriedkov ZRŠ. V máji tohto roku získala

lo "Mokrú vysvedčenie" 16 úspešných frekventatov z radov tretiačov a štvrtákov z našej školy. Pre mnohých z nich to bol hlboký zážitok, veď prekonať strach z vody nie je vôbec jednoduché. Odrážalo sa to aj v ich reakciách, ktoré zvečnili na papieri. Napríklad, Lenka Janovcová píše: Keď sme išli na plaváreň, veľmi som sa bála. No keď som sa naučila plávať, už mi je lepšie. Skákali sme do hlbkej vody. Aj maminka bola veľmi rada, že som sa naučila plávať a že z neplavkyne sa stala plavkyňa.

Zuzka Zarevúcka si spomína:



na: Museli sme sa osprchovať studenou vodou, sadli sme si na okraj bazéna a čľapkali sme vo vode nohami. Potom sme vošli do vody a robili všelijaké cviky. Učili sme sa splývať,

žabku, kraula. Spočiatku sme si pomáhali doskami.

Ostáva už len dúfať, že deti naučené nezabudnú, v lete sa v plávaní zdokonalia a voda sa stane pre ne veľký kamarát.

## Štyri roky v našej škole

Štvrtáci každoročne opúšťajú lavice našej školy a svoje kroky smerujú na niektorú z mestských škôl. Pre nás dospelých je to niečo prirodzené, ale každý žiak to prežíva inak a nepochybne to v ňom vyvoláva rôzne pocity. Obavy z nového prostredia, ľudí, požiadaviek, sa prelínajú s očakávaním zaujímavých zážitkov, nových priateľstiev a v neposlednom rade nových poznatkov.

Štyri roky v živote človeka sú len malou epizódkou, ale v živote 10 ročného dieťaťa je to nepochybne kus života. Preto sme sa rozhodli trochu sa zamyslieť nad rokmi, ktoré tohtoroční štvrtáci prežili na našej škole a počas jednej pisateľskej dielne zverili svoje myšlienky a pocity z tohto obdobia na papier.

Vznikli z toho pekné, zaujímavé, a aj veľmi dlhé dielka. Pri čítaní niektorých myšlienok si možno aj vy zavzpomínate, aké to bolo za vašich čias.

Dominka Cevárová vidí svoje začiatky takto: "Keď som šla prvý deň do školy, stretla som

svojich kamarátov. Ešte som nevedela čítať a ani písať. Mali sme veľmi trpezlivú a dobrú pani učiteľku, Elenu Vlnieškovú. Povzbudila nás, keď sme zle prečítali, alebo spravili chybu v písaní. Hltali sme učivo ako draví draci. Do konca školského roka sme sa v prvej triede naučili dosť. Písať, čítať a tiež počítať."

Nie vždy bolo všetko ideálne. Napríklad Lukáš Kročko píše: "Nepáčil sa mi predmet výtvarná výchova, lebo som nevedel veľmi pekne kresliť. Nemal som rád ani hudobnú výchovu, až doteraz ju nemám rád, lebo neviem spievať. V tretej triede som sa "rozšalel" a mal som prvú päťku v žiackej knižke."

Alebo Zuzka Ondrejková: "Raz, keď som bola už tretiačka, hrali sme sa na skrývajúku na hornom poschodí. Ja som sa skrýla do skrine v triede. Iba keď sa skriňa začala váľať. Jedno dievča bolo chytré zavolať pani riaditeľku a ja som dostala "sprda".

Mnohí si tu našli kamarátov,

na ktorých budú spomínať po celý život, tak ako Ľuboš Kostolný: "V prvej triede som si našiel najlepšieho kamaráta, ktorý sa volal Tonko Slanicay. Všetci sme boli výborní športovci. Tonkovi šiel šport najprv trochu horšie, ale teraz v štvrtej triede sa zlepšil a už ma skoro predbehol. Dobré, že sa zlepšil."

Naša škola pravidelne pripravuje programy na rôzne podujatia a snaží sa spestriť školský život organizovaním zaujímavých akcií, ktoré v žiakoch tiež zanechali spomienky.

Veronika Belková píše: "V októbri sme boli na cyklotúre v Ludrovej a v Sliačoch. Boli sme aj na Maline a na Vlkolínci." Majka Muriňová si zaspomínala: "Počas štyroch rokov v našej škole sme nacvičovali rôzne kultúrne programy pri príležitosti Dňa matiek, Dňa dôchodcov, k sviatku sv. Mikuláša."

Štvrtáci majú možnosť prihlásiť sa na osemročné gymnázia v meste. V tomto školskom roku tak urobili štyria,

všetci prijímačky zvládli, no prijali len jedného.

Lukáš Prokop: "Na skúškach som sa uchádzal aj o prijatie na gymnázium sv. Ondreja. Dúfam, že zapnem tak, že budem mať samé jednotky. KONIEC!"

Ani v jednej práci nechýbalo "ohodnotenie" práce pani učiteľky a jej spolupracovníčok. Za všetkých aspoň Veronika Belková: "Naša pani učiteľka je veľmi dobrá. Vždy nám pomohla a poradila. Niekedy, keď sa niekto pomýlil, povedal jej mama, alebo starká."

A Dominka Cevárová: "Všetkým bude chýbať naša pani učiteľka, ktorá nás učila tvrdo pracovať a poctivo sa učiť. Dúfam, že jej rady mi pomôžu aj na inej škole. Za tie štyri roky, čo ma učila, jej zo srdca ĎAKUJEM!"

Všetkým štvrtákom praje celý kolektív základnej školy veľa krásnych zážitkov, dobrých priateľov a chápaných pedagógov.

Elena Vlniešková a žiaci 4. ročníka

# Bolest'

*Edita Haluzová*

V zdravotníckom okienku si dnes povieme niečo o bolesti. Asi sa nenájde na svete človek, ktorý by aspoň raz v živote nepocítil bolesť. Bolesť je sprievodným príznakom určitého ochorenia, je to signál organizmu, ktorý nám takto dáva na vedomie že v organizme sa deje čosi zlé. Bolesť, ktorá je príznakom začínajúcej sa choroby, označujeme ako "dobrú" bolesť, lebo nás upozorňuje na ochorenie určitej časti nášho organizmu. Ak sa bolesť nedá potlačiť ani po použití analgetika - lieku na potlačenie bolesti, treba vyhľadať lekársku pomoc. Lekár za pomoci diagnózy zistí pôvod bolesti a účinné liečenie choroby, ktorá bolesť vyvolala.

Iné je to pri chronických - dlhotrvajúcich bolestiach, ktorých príčinou je nevyliciteľná choroba. Napr. isté druhy rakovinových ochorení v pokročilom štádiu. Tu je na mieste podávanie utišujúcich liekov potláčajúcich bolesť. Tým sa zlepši kvalita prežívajúceho obdobia chorého človeka. Dnes sú už vytvorené pracoviská, ktoré sa zaoberajú liečením bolesti, hlavne tej chronickej. Nie vždy sa podarí bežnými vyšetreniami zistiť pôvod intenzívnej bolesti. Vtedy je na mieste navštíviť lekára - odborníka na bolesť. Ešte raz chcem teda zdôrazniť, aby ste nepodceňovali bolesť, ktorá sa u vás náhle prejaví. Môže sa jednať o závažné ochorenia, ktoré sa dajú ťažko úspešne liečiť, keď

obraz pôvodu ochorenia prekryjete tabletami od bolesti. Pripomeňme si zápal slepého čreva, žľzníkové a obličkové záchvaty, kruté bolesti hlavy pri vysokom tlaku ako príklad blížiacej sa mozgovej porážky a pod. Nebuďte teda pri pretrvávajúcej bolesti samoliečiteľom, ale vyhľadajte odbornú pomoc.

Povedzme si ešte zopár viet o zmienenom samoliečiteľstve. Nikdy nezačínajte so samoliečiteľstvom závažných zdravotných problémov. Tie nezvládne mnohokrát ani renomovaný liečiteľ. Skúste začať so zlepšovaním telesnej kondície a očistnými kúrami. Najjednoduchšou a veľmi účinnou je žihľavová kúra. Začíname s ňou vždy po splne mesiaca v jeho ubúdajúcej fáze. Päť až šesť stoniek žihľavy opatrne umyjeme pod tečúcou vodou aby sme neporušili celistvosť listov. Uvaríme si asi dva litre čaju, ktorý popijame 14 dní vždy v čase od 15-tej do 19-tej hodiny. V kúre pokračujeme opäť po splne. Večer by sme mali jesť len zeleninové alebo ovocné šaláty. Je to vynikajúca detoxikačná kúra.

Čaj na zlepšenie látkovej výmeny: 20 g listu jahody, 40 g vňate zlatobyle, koreň - podzemok nátržníka vzpriameného, 60 g šípok, 60 g vňate prasličky, 100 g vňate ľubovníka. Užíva sa zápar z 1,5 lyžice čajoviny na dva poháre vody, mierne sa ešte zahreje prikryté 4,5 až 7 min. potom sa nechá 10 min. postáť, precedí sa a pije sa po dúškoch v priebe-

hu dňa. Čaj osoží aj pri zápale obličiek, močových ciest mechúra a "kamenkoch".

Rada pri ošetrovaní Bercových vredov: flanelovú handričku namočíme do ricínového oleja, vytlačíme, aby olej netiekol, priložíme na postihnuté miesto, na to dáme niekoľkokrát zložené sacie papierre (papierové utierky), a cez obväz utiahneme miernym ťahom. Aplikujeme na noc!

Môžeme použiť aj kašovitú obkladu z kvitnúcej vňate nechtíka. Súčasne je vhodné aj vnútorné užívanie čaju s protizápalovým účinkom a s prímiesou drog, ktoré znižujú schopnosť zrážať sa. Je to predovšetkým komonica lekárska a vňať marinky vonnej.

Čaj na vnútorné užívanie: 200 g kvetu nechtíka, po 100 g vňate boráku lekárskeho a vňate marinky vonnej a po 50 g truskavca a vňate tymiánu. Pripravíme si zápar asi 3 l čaju a z termosky popijame po dúškoch v priebehu dňa. Podľa bylinkára dr. Fed. THURZU.

A na záver slúbená rada pre tých, ktorí trpia na nepravidelné vyprázdňovanie. V čajovni v Ružomberku si môžu kúpiť čaj z krušiny jelšovej, ktorý sa pije večer, návod je na kartičke. Je to pomerne lacná a nenávyková droga osobne odskúšaná.

Ak máte konkrétne otázky, ktoré by ste chceli v liečbe bylinkami použiť, prineste ich napísané na papieri na obecný úrad, alebo v piatok v čase od 15.00 - 17.00 do novootvoreného klubu Červeného kríža.

## Zdá sa, že nám to konečne vyjde

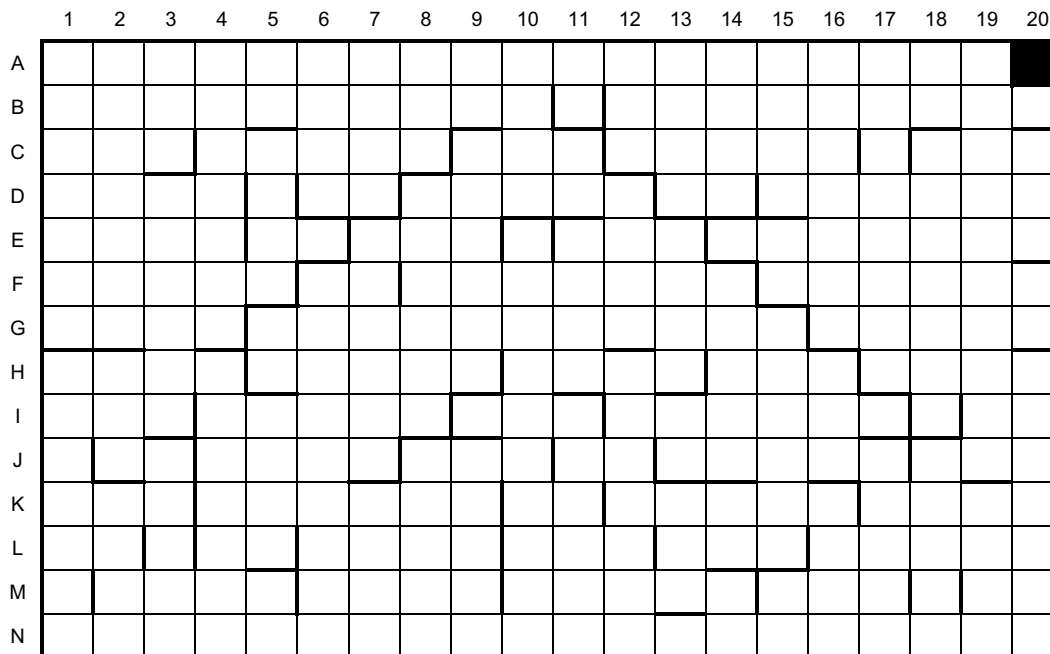
V minulom čísle nášho časopisu som vám, milí občania, sľubovala skoré otvorenie poradne MS ČK. To, že sa náš zámer podarilo zrealizovať až teraz, zapríčinila porucha v elektrickom vedení. V zimných mesiacoch sa nedali vykurovať poskytnuté priestory. Služby MSČK sa budú poskytovať v priestoroch jednoizbového učiteľského bytu pri Základnej škole v Liptovskej Štiavnici. Súčasťou poskytovanej pomoci bude aj meranie krvného tlaku, dovoz dlhodobou užívaných liekov priamo domov pacientom, poskytovanie hygienickej očisty starším ľuďom, ktorí nemajú vlastnú kúpeľňu. Naše služby budeme poskytovať každý piatok, v čase od 15.00 do 17.00. Záujemcom o dovoz liekov pripomíname, aby si čo najskôr dali vyhotoviť kópiu preukazu poisťovne, ktorú bude potrebovať pán Tkáč, súromný dopravca, pri vyberaní predpísaných liekov v lekárni.

Dúfam, že keď budete čítať toto číslo nášho časopisu, budete patriť aj vy medzi prvých návštevníkov našej poradne. Verím, že si na piatkové návštevy v našej poradni rýchlo zvyknete a budete s našimi službami spokojní. Za MSČK sa na vás všetkých teší predseda predsedníčka

*Edita Haluzová*

# Tajnička

Z myšlienok Konfúcia - Sú tri cesty k získaniu múdrosti. Prvá je cesta skúseností - tá je najťažšia. Druhá je cesta napodobňovania - tá je najľahšia. A ukončenie je v tajničke.



## Vodorovne:

A. PRVÁ ČASŤ TAJNIČKY - B. Naše okresné mesto - Patriaca agentúre - C. Emanuel domácky - Večer nemecky - Nám patriaci - Privádzajú na svet - Tona - Čie ľudovo - D. Skratka teologicky - 500 rímsky - Egypský boh slnka - Neučesaná ofina - Grécke písmeno - Drziak oja - E. Inam - Hlas osla - Roň slzy - Kyslík - Národ - Obleje sa horúcou vodou - F. Noste bremeno - Chem. Značka fosforu a uhlíka - Papierový obal - Alias - G. Aktá, spisy - DRUHÁ ČASŤ TAJNIČKY - Mesto španielsky - H. Tok - Sedával - Laba - Vyššia poľhohosp. Škola, skratka - Tiež nemecky - I. Rýpaj - Jarný mesiac - Egypské písmeno - Lahko ofúkla - Plus - Mimo - J. Krátka tretia samohláska - Skratka dlhohrajúcej platne - Skutočnosť - Skratka polit. strany - Pohraničná stráž, skratka - Prijímač - Riadiaci a merací prístroj - K. Zoologická záhrada - Patriaca Urdovi - Tam - Buď na svojom stanovisku - Čmudí - L. Písmeno R foneticky - 500 rímsky - Moja osoba - Rieka na Slovensku - Bývalá skratka nemeckého štátu - Jeden nemecky - Značka bývalého boxu na obuv - M. Chemická značka dusíka - Vojenský pakt - Šarlota domácky - Mesto (kde sedelo mnoho autorov krížoviek) - Staršia Emka - Rímsky 1 - Rímsky 51 - N. TRETIA (POSLEDNÁ) ČASŤ TAJNIČKY

## Zvisle:

1. Časť hokejového zápasu - Dar - 2. Čevň v tvári - Nástroj záhradkára - Druh pôdy - 3. Jeden z Vlkolínskych - Vzdaj sa - Daj do ruky - 4. WC - Venuje - 5. 999 rímsky - Nespi - Listová skratka, dodatok - Ret - Osobné zámeno - 6. Ale nemecky - Dlhé a - Prehodila, preložila - 7. Hodnota tovaru - Zbavil vody - Opí - 8. ERD - Nehovoril pravdu - Kvietku - 9. Chemická značka síry a kyslíka - Nepomyšľ - Tona - Vydávaš teplo - 10. Zamestnanec na krosnách - Urobil šťastným - 11. Tiež - Športový klub, zn. - Údiv ľudovo - Klesla - 12. Časť roka - Slávnostná sieň - Vzbudzuje obavy - 13. Mužské meno - Ženské meno - Vlastnou rukou - Tuho krič - Tona - 14. Ociedza, Nula - Chovajú - Rímsky 6 - Skratka a iné - 15. Ekon. ind. nov. spol., skratka - Bezpečnostná služba, skratka - A padá, inakšie - Písmeno L foneticky - 16. Budovala - Nestáli, Požívame potravu - 17. Patriaca tútorovi - Prvé písmeno abecedy - Kraj niečoho - 18. Pracuj pluhom - Ohýbala - Pomáhaš ústne - 19. Násilne som niekoho odviezol - Slávny španielsky maliar - 20. Spojka - Domáce meno Vacvalovej - Mňa - Odrežú pilou

## Riešenia z čísla 1/2002:

**Osemsmerovka:** Pamäť je taká krátka a život taký dlhý. (Balzac)

## Výhercovia:

**Osemsmerovka:** Prišlo 5 riešení, 5 správne. 100 Sk získava: Matúš Záhradník, LŠ; Monika Sviežená, LŠ.

Riešenie tajničky odovzdávajú v kancelárii obecného úradu. Dvoch vylosovaných riešiteľov odmeníme sumou 100 Sk.

**ŠTIAVNICKÉ TO I TO** vydáva obec Liptovská Štiavnica maximálne 6 krát do roka. Šéfredaktor: RNDr. Dušan Dírer. Zástupca šéfredaktora a DTP: Míchal Ondrejka.

Redakčná rada: Mária Grafová, Edita Haluzová, Katarína Kačalková, Dušan Lauko, Ladislav Slanicay, Elena Vlniešková, Ján Vulpíny. Povolné OÚ Ružomberok pod regist. č. OÚ 1/1999. Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafiky vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu a uverejnenie článkov.

Adresa: Obecný úrad Liptovská Štiavnica 38. Internet: <http://www.liptovskastiavnica.sk/toito>